

Prémie Otto Wichterleho v roce 2013

Předseda Akademie věd České republiky prof. Jiří Drahoš předal 5. června 2013 v pražské vile Lanna Prémii Otto Wichterleho 23 mladým badatelům, kteří splnili mimořádně významný vědecký úkol v některém z pracovišť Akademie věd ČR. Oceněné vybrala z 39 nominovaných porota složená z předsedy a místopředsedů AV ČR a předsedy a místopředsedů Vědecké rady AV ČR a schválila je Akademická rada AV ČR. Finanční prémie má stimulovat perspektivní vědce dosahující špičkových výsledků ve svém vědním oboru.

V oblasti věd o živé přírodě a chemických věd byli oceněni:

- Mgr. Petr Cígler, Ph.D. (Ústav organické chemie a biochemie) – zabývá se využitím nových molekul a povrchově modifikovaných nanočástic pro tvorbu funkčních systémů s uplatněním v diagnostice a terapii chorob a v materiálovém inženýrství;
- RNDr. Martin Dračínský, Ph.D. (Ústav organické chemie a biochemie) – věnuje se

strukturní analýze přírodních i syntetických organických látek a také nukleovým kyselinám a jejich syntetickým analogům;

- Mgr. Martin Hrubý, Ph.D. (Ústav makromolekulární chemie) – specializuje se na polymerní radiofarmaka;
- Mgr. Jana Humpolíčková, Ph.D. (Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského) – koordinuje několik výzkumných projektů týkajících se studia buněčných membrán;
- RNDr. Lukáš Choleva, Ph.D. (Ústav živočišné fyziologie a genetiky) – jeho hlavním výzkumným tématem je role hybridní asexuality obratlovců v evoluci;
- RNDr. Petr Chytil, Ph.D. (Ústav makromolekulární chemie) – zaměřuje se na vývoj polymerních systémů pro cílenou dopravu kancerostatik do pevných nádorů a zajišťujících řízení uvolňování léčiva;
- Mgr. Miroslav Kolařík, Ph.D. (Mikrobiologický ústav) – vede skupinu pro studium ekologie, diverzity a klasické i molekulární taxonomie hub spojených s hmyzem

a také endofytů dřevin, s cílem poznat vlastnosti vysvětlující jejich virulenci;

- RNDr. Roman Kuchta, Ph.D. (Biologické centrum) – mezinárodně respektovaný odborník v oblasti systematiky tasemnic;
- Mgr. Helena Kupcová Skalníková, Ph.D. (Ústav živočišné fyziologie a genetiky) – vyvinula jedinečné metodické přístupy v proteomice kmenových buněk, věnuje se využití mezenchymových kmenových buněk v regenerativní medicíně.

Prémii v oblasti věd o neživé přírodě převzali: Mgr. Veronica Goian, Ph.D. (Fyzikální ústav), Ing. Mgr. Jaroslav Hlinka, Ph.D. (Ústav informatiky), Mgr. Jaromír Chalupský, Ph.D. (Fyzikální ústav), RNDr. Martin Ledinský, Ph.D. (Fyzikální ústav), Ing. Babak Mahdian, Ph.D. (Ústav teorie informace a automatizace), Ing. Jakub Šisťek, Ph.D. (Matematický ústav) a Mgr. Jiří Štěpán, Ph.D. (Astronomický ústav).

Oblast humanitních a společenských věd pak zastupovali: Mgr. Josef Bernard, Ph.D. (Sociologický ústav), Mgr. Kateřina Čapková, Ph.D. (Ústav pro soudobé dějiny), Mgr. Alžběta Danielisová, Ph.D. (Archeologický ústav), Mgr. Vendula Hnídková, Ph.D. (Ústav dějin umění), Mgr. Jakub Hrubý, Ph.D. (Orientální ústav), PhDr. Vojtěch Kyncl, Ph.D. (Historický ústav), PhDr. Ondřej Ševeček, Ph.D. (Filosofický ústav).

Jan Suda

RECENZE

Václav Zelený: Rostliny Středozeří

Oblast Středozeří (nebo též Středomoří) patří k přírodovědně i historicky nejzajímavějším částem Evropy. Podle hrubých odhadů středomořská květena hostí více než 60 % všech evropských druhů rostlin. Zároveň se Středozeří řadí mezi oblíbené destinace – v první desítku zemí, do kterých Češi cestují, figuruje hned 6 středomořských států. Přiblížit rozmanitost květeny tohoto regionu si klade za cíl druhý, přepracované vydání knihy Rostliny Středozeří z pera V. Zeleného, která vyšla v edici Atlasy Nakladatelství Academia. Hlavní faktickou změnou oproti prvnímu vydání z r. 2005 je zvýšení počtu představených druhů zhruba o jednu třetinu (jejich celkový počet dosáhl přibližně 550). Úvodní kapitoly zůstaly v podstatě nezměněny, nově přibyla krátká stať zabývající se rostlinami kulturní krajiny.

Ideální určovací atlas rostlin by měl mimo jiné nabízet reprezentativní výběr zástupců, čtivý text a atraktivní grafickou podobu. Vzhledem k tomu, že atlasy primárně slouží přímo v terénu, měly by být i co možná nejlehčí. Podívejme se, jak recenzovaná publikace tato měřítká splňuje.

Výběr druhů je vhodný, převažují časté rostliny nižších a středních nadmořských výšek, představeni jsou zástupci různých biotopů a důraz je kladen na vegetační dominanty a druhy významné pro člověka. Vybavené jsou představeny i rostliny častěji pěstované (s jejichž určováním mívají botanici mnohdy problémy) a druhy za-

vlečené. Oproti prvnímu vydání kladně hodnotím vyšší počet na první pohled ne tak atraktivních, ale důležitých graminoidů (trav a travám podobných rostlin; zástupců čeledí sítinovitých – *Juncaceae*, šachorovitých – *Cyperaceae* a lipnicovitých – *Poaceae*). Textová část sleduje klasický osvědčený formát: odborné a české jméno (latinské naštěstí včetně autora popisu) a čleď (spíše v klasickém pojetí, současný systém založený na molekulárních datech je někdy odlišný). Následuje morfologický popis, ekologie, rozšíření a poznámky (vhodně upozorňující na podobné a snadno zaměnitelné druhy), případně význam pro člověka. Za přínosné považují zejména odstavce shrnující historické a současné využití daného druhu, což jsou informace, které ve srovnatelných zahraničních atlasech většinou chybějí. Popis areálu je sice výstižný, schematické mapy rozšíření by mi však přišly vhodnější.

Bohužel nepřilíš povedená je grafická podoba knihy. Bílé plochy na stránkách s fotografiemi, které se objevují na více než polovině stran, či nepěkně se překrývající snímky připomínají publikace staré několik desetiletí a neodpovídají současnému standardu. Rozporuplné pocity umocňuje skutečnost, že textová část se zhruba u jednoho ze 16 druhů nachází na jiné dvoustraně než příslušná fotografie. Použitelnost publikace v terénu snižuje i její hmotnost. Zatímco první vydání (s přibližně 375 druhy) vážilo 0,7 kg, druhá edice

je se svými 1,6 kg téměř 2,3× těžší, přitom počet druhů narostl jen o třetinu. Osobně bych uvítal menší písmo a u některých druhů i snížení počtu tematicky podobných fotografií.

Na závěr si dovoluji letmé srovnání Rostlin Středozeří s knihou manželů Schönfelderových Kosmos-Atlas Mittelmeer- und Kanarenflora, kterou považuji za dosud nepřekonaný atlas středomořské květeny, ačkoliv poprvé vyšel již téměř před 20 lety (nakladatelství Kosmos, Stuttgart, první vydání 1994, druhé 2002). Na necelých 300 stranách (a při hmotnosti 1,65 kg) je zde popsáno a zobrazeno na 1 600 druhů, s atraktivní grafickou úpravou, přehlednými mapami rozšíření, atd. První vydání se u našich německých sousedů aktuálně prodává za necelých 25 Euro (asi 650 Kč), čili je cenově dostupné.

Potenciální čtenáři knihy Rostliny Středozeří lze hledat jednak mezi přírodovědně zaměřenou veřejností, ale i mezi profesionálními botaniky. Domnívám se, že větší odezvu publikace získá u první skupiny, hlavně díky zajímavostem v textu a celkově vhodně zvolenému výběru druhů. Profesionální botaniky však pravděpodobně příliš neosloví a zůstanou u některé z cizojazyčných publikací. Je nepochybně chvályhodné, že se česky psaný atlas mediteránní květeny na našem knižním trhu objevil. Škoda jen, že odbornou stránku snižuje zmíněná grafická úprava. Třeba se za několik let dočkáme dalšího přepracovaného vydání, které se bude blížit atlasu nakladatelství Kosmos.

**Druhé, přepracované vydání.
Nakladatelství Academia 2012, 508 str.
Cena 495 Kč**